

KJAK

Heðin Mortensen
borgarstjóri í Tórshavnar kommunu

Ræðandi veruleikin, Annika!

Í skjótt 40 ár havi eg virkað í politikki, og eg helt meg eisini hava upplivað alt. Men lortabyttuna, sum Annika Olsen, landsstýriskvinna í almannamálum, hvøldi yvir meg og Tórshavnar kommunu um støðuna í eldrarøktini, gjørdi meg tó púra paff. Hetta minti mest um eina valgrein til býráðsvalið og als ikki nakað, eg hevði væntað mær at sæð frá einum landsstýrisfólki!

Í míni grein vísti eg á køldu veruleikarnar í figgjarlógaruppskotinum hjá Anniku Olsen, har hon eitt nú ætlar at niðurleggja sambýli, at røktarheimini skulu spara, og at heimatænastan skal spara. Alt samalt skjalfest í figgjarlógaruppskotinum.

Annika Olsen svarar mær aftur við grovum og ógrundaðum skuldsetingum um at loypa ótta á eldri borgarar, nú hesi kunnu roknað við at verða flutt úr sambýlunum. Nei, tað var ikki tað, sum eg segði, Annika, og ongastaðni segði eg, at øll sambýlisplássini í Tórshavnar kommunu fóru at verða niðurløgð!

Um nakar loypir ótta á fólk, so er tað tú, Annika. Eg vísti bert sakliga á spariætlanir tínar og tær avleiðingar, hesar fara at fáa. Tí tað er als eingin samanhangur í hjá tær, tá tú niðurleggur búpláss, uttan at skipa nakað líknandi tilboð í staðin – nevniliga røkt alt døgnið. Tørvurin á búplássum er framvegis ikki nøktaður, heldur ikki, tá tey 64 búplássini á Boðanesheiminum eru tøk.

Eingin uppraðfesting

Ræðandi veruleikin er, at sambært figgjarlógaruppskotinum hjá tær, Annika, so verður einki slíkt alternativ skipað. Eg vísti á, at eitt dagtilhald nøktar ikki tørvin á eitt nú náttarrøkt, og tí mást tú uppraðfesta heimarøktina.

Tað er óreingiligt, at tú ætlar talið av búplássum fækkað næstu trý árin, men tá tú samstundis ikki uppraðfestir heimarøktina, so verða tey mongu, ið krevja røkt alt samdøgrið og sum kundu búð á sambýli ella røktarheimi, slept upp á fjall.

Og tey gerast sum kunnugt alsamt fleiri í tali.

Jú, víst er hetta ræðandi fyri okkara eldru borgarar, Annika, men tað eri ikki eg, sum eri orsök til tað. Tað ert tú!

Eg fegnist tó um, at tú hóast alt garanterar, at eingin verður fluttur úr heimum sínum. Fyrr var illa, tó at hetta tykist verða linjan, ið avvarðandi stovnurin undir tær arbeiðir eftir. Hví tú nevnr hetta, veit eg tó ikki, tí tað er ikki borgarstjórin í Havn, sum hevur myndugleika at flyta fólk úr búplássum sínum – tað hevur bert tú, Annika!

Visjónir og handling

Góða Annika! Tú gevur eisini ilt av tær, tí borgarstjórin í Havn hvørki hevur politikk á eldraøkinum ella ongar visjónir, men bara kemur við ússaligum grenji um sparringar hjá tær.

Álvaratos, Annika, tak nú ábyrgd! Tað er ikki borgarstjórin í Havn ella kommununarnar, sum hava ábyrgdina av eldrarøktini, tí hana hevur tú, so leingi tú umsitur máls-

økið í landsstýrinum!

Er tað nakar, sum her á landi gongur undan á eldrarøktarøkinum, so er tað sanniliga Tórshavnar kommuna – og tað enntá sjálvboðið!

Eg skilji væl, Annika, at tú ert sperd, nú tú hugsar fleiri skilagóðar tankar um fyrirbygging, longst í egnum heimi, demensætlanir við meira, men onga játtan hevur fingið í tín part á figgjarlógin. Men kom ikki og ákær meg ella Tórshavnar kommunu fyri ongan eldrapolitikk at hava, tí tú veitst betur, sum jú sjálv hevur sitið í býráðnum.

Kann taka úr rúgvuni tvey dømi um eldrapolitisk átøk, sum landið sanniliga kundi speglað sær í. Tað fyrra er kommunali stovnurin í Tórshavn, Heilræði, sum hevur regluligt samskipti við allar borgarar eldri enn 75 ár. Umframt at veita vegleiðing, ráð og kropsvenjingar, fær Heilræði og harvið kommunan sera gott innlit í røktartørvin í kommununi. Hetta er av ómetaligum týðningi, men eg havi tíverri varhugan av, at

landið als einki innlit hevur í veruliga røktartørvin.

Hitt dømi er eldraráðið, sum er við til at tryggja, at borgarar yvir 60 ár hava ávirkan á øll býráðsmál, sum viðvíkja teimum. Harumframt hevur kommunan eisini fleiri aðrar ítøkiligar og sera visjónerarætlanir, sum tó fyribils er steðgaðar – av tær, Annika, landsstýriskvinnu á almannamálum!

Tú vilt ikki!

Boðanesheimið verður sum kunnugt liðugt fyrsta dagin. Har ætlaðu vit eitt stórt dagtilhald til 60-70 fólk, og sum skuldi vera við til at stuðla undir fyrirbygjandi arbeiðið, ið eisini tú metir so týðningarmikið. Men Annika, boðini frá Almannaverkinum eru, at figging er ikki til hetta!

Eisini ætlaðu vit eitt serstakt tilboð til ein bólík av dementum, sum einki fakligt røktartilboð hava í landinum. Men heldur ikki tað vilt tú figgja.

Og sum eitt triðja tiltak ætlaðu vit eitt skipa eina eind við samdøgursrehabilitering

á Boðanesheiminum. Ein orsök til hesa serstøku raðfesting var, at tú, Annika, á ráðstevnu herfyri tosaði so heitt fyri hesum. Men sparringar tínar á røktarheimsøkinum eru so ógvusligar, at hetta neyvan verður til nakað.

Sum tú sært, Annika, so er Tórshavnar kommuna ikki bert visjónar á eldraøkinum, tí kommunan handlar so sanniliga eisini. Higartil hevur tað mest verið tos frá tínnari síðu, men lítil og eingin handling. Tí vilja vit fegin hjálpa tær við, men so krevst eisini, at tú kemur við tí figging, ið krevst.

Alt annað er gykl, so leingi sum tú eigur og ræður á eldraøkinum við húð og hár, Annika Olsen!

Erla Berghamar
nevndarlimur í Føroya Urtagarðsfelag

Gerið eina vakra rundkoyring hesaferð

Góðu tit við ábyrgd av nýggju rundkoyringini, kunnu tit ikki gera annað hesaferð enn at fylla hana við grasi og kjarri?

Tíbetur hava vit eitt býráð og eina fyrisiting í høvuðsstaðnum, sum leggur í at snøgga býin, og tað skulu tey hava takk fyri. Nú eg seinastu árin havi búð uttanbígga, havi eg at kalla hvørja ferð, eg eri komin til Havnar, frøtt meg um okkara vakra høvuðsstað.

Nú skal aftur ein rundkoyring gerast í Havn. Kunngjørt varð seinasta mánað,

at tekniska nevnd hevur samtykt at gera rundkoyring har uppi, sum Sundsvegur, Blómubrekka og Vegurin Langi møtast.

Hetta er ein góð tíð at kunngerá slíkan bata í býnum, nú kommunuval er í eygsjón. Og helst er tað eisini ein góð tíð at koma við umbøn viðvíkjandi hesi rundkoyringini – og kanska hinum í býnum eisini.

Góðu tit, ið varða av. Tit ið leggja rundkoyringina til rættis, tekniska nevnd, tit ið hugsa um umhvørvi og trivnað. Kunnu tit ikki

hava í huga at gera hesa rundkoyringina eitt sindur vakra og prýðiliga? Tað er ikki nóg mikið at gera hana væl rundaða við snøggari steinseting - og síðan at ripa nakrar bøkkar í.

Ein slíkur rundingur er upplagdur at gerast prýðiligur. Ongantið betri enn at ein standmynd, kanska gosbrunnur, kundi verið inni í miðjuni. Men tað fari eg ikki at biðja um hesaferð.

Gras og grønt er so nógvastaðni. Havi ongantið skilt, hví rundingurin skal sáast til við grasi. Fyri ikki at tosa

um kjarrvøksturin, ið er beinleiðis pinligur at skoða. Ella halda tit sjálv, sum hava ábyrgd í býráðnum, at tað er vakurt á at líta?

Hví ikki gera tað fagurt og blómandi á hesum avmarkaðu rundingunum? Setið várblómandi leykir niður og tað nógvar. Nógv sløg av leykblómum eru, sum trívast væl í Føroyum og koma aftur á hvørjum ári - summar fjølgast enntá fyri hvørt ár. Og síðan blómandi plantur saman við veturgrønum. Ein íløga, sum ikki fer at kosta so øgiligt.

Vit eiga fleiri fólk, sum duga væl at seta litir og vøkstur saman, so tað kann gerast ein frøi at koyra fram við rundkoyringunum ella at standa har og bíða.

Og tá hendar rundkoyringin er gjørd, kunnu hinar eiga tær.

Havi hug at vera eitt sindur óforskammað og biðja tykkum ikki seta landslagsarkitektar ella landslagsgartnarar, ella hvat tey eita, at gera hetta. Grót og laðing er fint og flott, men kanska hava vit ov mikið av tí. Latið fólk gera hetta, sum hava ans

fyri øðrum enn gróti, grasi og tí grøna. Vit hava eisini brúk fyri litum. Og at lítið fæst at vaksa í Føroyum uttan gras og trø, er stórliga misskilt!

Plagi at gleðast, hvørja ferð eg komi fram við blómu-køssunum í býnum. Hatta er vissuliga við til at skapa trivnað fyri sál og sinni. Hevði so ynskt, at tað kann fáa frið at verða verandi vakurt.